

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Název práce:

Adaptace nově příchozích dětí do dětského domova

Autor:

Lucie Hejhalová

Vedoucí práce:

Dana Cooke, Ph.D.

Oponent:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta

Rok:

2024

Shrnutí obsahu práce

Bakalářská práce Lucie Hejhalové, s názvem *"Adaptace nově příchozích dětí do dětského domova"*, se zabývá otázkou, jak děti, které jsou nově přijaty do dětských domovů, procházejí adaptačním procesem. Téma je velmi relevantní a důležité, protože adaptační procesy mají zásadní dopad na emocionální, psychologický i sociální vývoj dětí, které jsou v ústavní péči.

Autorka zvolila přístup, který kombinuje teoretické i praktické hledisko. Teoretická část se věnuje legislativním, historickým a sociálním aspektům ústavní výchovy, zatímco praktická část přináší vhled do reálného fungování dětských domovů a konkrétních adaptačních procesů skrze rozhovory s pracovníky těchto zařízení. Práce tak spojuje širokou teorii s empirickými daty získanými v terénu.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jak probíhá proces adaptace nově příchozích dětí v dětských domovech a zda se adaptační postupy mezi jednotlivými zařízeními liší. Autorka si kladla následující výzkumné otázky:

- ✓ Jaké jsou rozdíly v procesu adaptace mezi jednotlivými dětskými domovy?

- ✓ Jaké faktory ovlivňují úspěšnost adaptace dětí? (Hejhalová, s. 37)

Práce se skládá z teoretické části, která poskytuje čtenáři potřebné zázemí o právních normách, historii a současných trendech v ústavní péči, a z praktické části, kde autorka prostřednictvím rozhovorů analyzuje zkušenosti pracovníků z různých dětských domovů. Tyto části na sebe dobře navazují a tvoří ucelený pohled na problematiku.

Téma a cíl práce

Téma práce je velmi aktuální a důležité pro oblast sociální práce, pedagogiky a psychologie. Adaptace dětí v dětských domovech je klíčový proces, který ovlivňuje jejich další vývoj a jejich schopnost integrovat se do společnosti. Autorka si stanovila jasný cíl zjistit, jaké postupy se používají při adaptaci nově příchozích dětí v dětských domovech a zda tyto postupy jsou mezi různými zařízeními srovnatelné.

Záměr práce odpovídá aktuálním výzkumným potřebám v oblasti péče o děti a práce dobře reflektuje potřebu zlepšování adaptačních procesů v dětských domovech. Zvolený cíl práce je jasný a přesně formulovaný: *"Porovnání procesu adaptace v různých dětských domovech a zjištění, zda zařízení používají při adaptaci dětí jednotné postupy"* (Hejhalová, s. 37).

Použitá metodologie

Autorka se rozhodla pro kvalitativní výzkum založený na strukturovaných rozhovorech s pracovníky dětských domovů. Tato volba metodiky je zcela vhodná vzhledem k citlivosti tématu a potřebě pochopit osobní zkušenosti pracovníků, kteří s dětmi pracují. Metoda strukturovaného rozhovoru umožnila získat detailní informace o tom, jak pracovníci vnímají proces adaptace a jaké kroky podnikají, aby dětem v adaptačním procesu pomohli.

Metodika je přehledně popsána, autorka uvádí, jak vybírala respondenty, jak probíhaly rozhovory a jak byla data následně analyzována (Hejhalová, s. 37-38). Z pohledu počtu respondentů by bylo vhodné zvážit širší spektrum účastníků, což by mohlo obohatit výsledky o další pohledy a zkušenosti.

Zvolený kvalitativní přístup však umožnil hlubší pochopení specifických adaptačních mechanismů a faktorů, které mají na tento proces vliv. Celkově lze metodologii hodnotit jako odpovídající zvolenému tématu, možnostem studentky a výzkumným otázkám.

Hodnocení teoretické části

Teoretická část práce je strukturována systematicky a pokrývá všechny důležité aspekty týkající se ústavní výchovy a adaptace dětí. Autorka se opírá o relevantní literaturu a přehledně cituje legislativní rámec, který se vztahuje k péči o děti, například zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy (Hejhalová, s. 11).

Autorka dobře zpracovala historický vývoj náhradní péče, což dodává práci kontext. Zajímavou a přínosnou pasáží je například část, kde autorka popisuje, jak se sociální a právní ochrana dětí měnila v průběhu 20. století, zvláště v období po roce 1989, *kdy "jsou vytvořeny takové podmínky, které mají za cíl ochranu dítěte"* (Hejhalová, s. 15).

Další silnou stránkou teoretické části je přehled statistických dat, která podporují význam tématu. Autorka uvádí, že *"v roce 2023/2024 se v ústavní výchově nacházelo 6396 dětí ve 202 zařízeních"* (Hejhalová, s. 12), což zdůrazňuje rozsah problematiky a poukazuje na nutnost zaměřit se na zlepšování adaptačních procesů v těchto zařízeních.

Hodnocení praktické části

Praktická část práce, založená na rozhovorech s pracovníky dětských domovů, přináší důležité vhledy do reálných postupů při adaptaci dětí. Autorka zde rozebírá klíčové fáze adaptačního procesu a identifikuje faktory, které mohou proces ovlivnit. Zajímavé jsou například výpovědi o roli zaměstnanců domova během prvních dní dítěte v zařízení: *"Zaměstnanci se snaží vytvořit co nejpříjemnější atmosféru, aby dítě pocítilo bezpečí a podporu"* (Hejhalová, s. 33).

Výsledky výzkumu ukazují na značné rozdíly v přístupech mezi jednotlivými zařízeními, což autorka přehledně shrnuje v závěrech. Přináší tak cenné poznatky o tom, jak by mohl být proces adaptace zefektivněn a lépe přizpůsoben potřebám dětí.

Stylistika a formální stránka práce

Po stránce stylistické je práce zpracována velmi dobře. Text je přehledný, gramaticky správný a používá adekvátní odbornou terminologii. Autorka srozumitelně vysvětluje komplexní témata, což zvyšuje čitelnost práce i pro čtenáře mimo odbornou komunitu.

Citační norma je dodržena a seznam literatury je rozsáhlý, což dokazuje pečlivou práci s odbornými zdroji. Autorka citovala jak české, tak zahraniční prameny, což práci dodává potřebnou vědeckou hloubku. Pochválit lze zejména kvalitní práci s aktuálními statistickými údaji a relevantními právními dokumenty.

Výsledky a diskuze

Výsledky výzkumu jsou dobře prezentovány a adekvátně reflektují výzkumné otázky. Autorka kriticky hodnotí zjištění a nabízí doporučení pro zlepšení praxe v dětských domovech. Jedním z hlavních zjištění je, že adaptační procesy nejsou ve všech zařízeních jednotné a mohou se lišit v závislosti na velikosti zařízení, počtu dětí a personálu.

Autorka navrhuje, aby se více pozornosti věnovalo individuálním potřebám dětí a aby byly vytvořeny standardizované postupy, které by usnadnily adaptaci nově přichozících dětí. Závěry jsou dobře podloženy a mají jak vědeckou, tak praktickou hodnotu.

Závěrečné hodnocení a doporučení

Celkově lze práci hodnotit jako velmi kvalitní a přínosnou. Autorka prokázala schopnost samostatné vědecké práce, kritického myšlení a adekvátního použití výzkumných metod. Téma je zpracováno detailně a výsledky přinášejí cenné poznatky pro praxi dětských domovů.

Doporučení pro další výzkum by mohlo zahrnovat zahrnutí více respondentů, případně rozšíření výzkumu na jiné typy ústavních zařízení, jako jsou dětské domovy se školou nebo diagnostické ústavy. Rovněž by bylo zajímavé sledovat dlouhodobý efekt adaptačních procesů na vývoj dětí.

Otázky k obhajobě:

1. Jaké konkrétní kroky doporučujete k unifikaci adaptačních postupů mezi dětskými domovy?
2. Zvažovala jste zahrnutí pohledu samotných dětí do výzkumu? Jak by tento pohled mohl obohatit výsledky práce?
3. Jaké rozdíly v adaptaci jste pozorovala mezi menšími a většími dětskými domovy?
4. Jaký vliv mají podle vašeho názoru osobní zkušenosti a kvalifikace pracovníků na úspěšnost adaptace dětí?
5. Mohla by se lišit adaptace dětí v závislosti na jejich věku a jakým způsobem by měly být tyto rozdíly zohledněny?

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení --- **výborně**.

Dana Cooke

Dana Cooke, MS, MA, Ph.D.

V Praze dne: 31. května 2024

Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta